CELEBRACIÓ DEL DIA MUNDIAL DE LA FILOSOFIA

Xavier Serra i Besalú

Professor de filosofia a l'institut Salvador Espriu (Salt, Gironès) - @xserra

Encara les utopies?

Avui, 20 de novembre, estem d'aniversari. No pas el meu, certament, i potser tampoc el seu, però cada tercer dijous de novembre el món celebra el Dia Mundial de la Filosofia. És la data en què va morir Sòcrates, el mestre de Plató i pare de la filosofia occidental. La Unesco insisteix que la filosofia és "escola de llibertat".

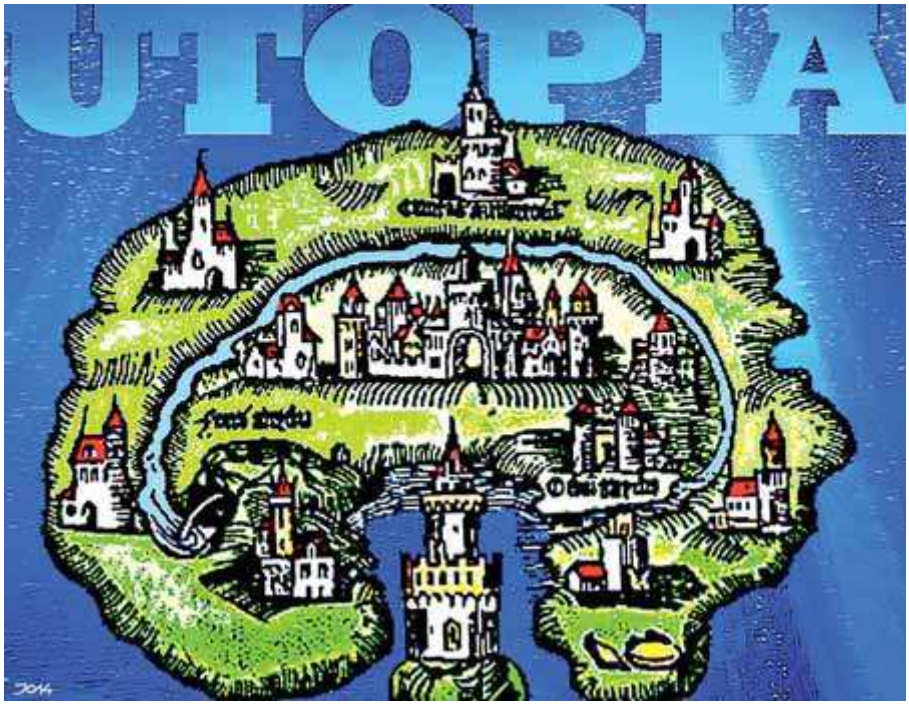
LA CIUTAT DE BARCELONA, sensible a la reflexió crítica, ha organitzat aquesta setmana el festival Barcelona Pensa (barcelonapensa.cat), que obre la capital catalana a la reflexió i a preguntes intel·ligents, com ara "quina és la funció de l'art avui? Quins límits ètics comporten les pràctiques mèdiques? Què és la sobirania? De quina manera vull viure la meva vida?"

¿S'HAN FIXAT VOSTÈS QUE, si bé no totes les respostes són racionals –n'hi ha de mítiques, de fanàtiques, d'instrumentals...–, en canvi sí que ho són, de racionals, totes les preguntes? És intrínsecament humà, expressió de la nostra dignitat, formular-se el perquè de les coses, fins i tot des d'abans que existís la filosofia.

L'AGÈNCIA DE NACIONS UNIDES per a l'Educació subratlla "el valor perdurable de la filosofia per al desenvolupament del pensament humà, de cada cultura i de cada individu". Per això –ara que Madrid imposa la seva pràctica aniquilació– reivindiquem la seva presència eficaç en l'ensenyament secundari català. Si l'estudi de la filosofia "estimula el pensament crític i independent i promou la tolerància i la pau", per què Rajoy i Wert empenyen en una direcció oposada? No es poden permetre que la gent reflexionem autònomament?

CENTENARS DE NOIS I NOIES de segon de batxillerat de nou centres educatius de les comarques gironines estan treballant ja en la Jornada de Filosofia de Girona. Enguany la temàtica és nítida: *Utopies. Criticar el present, imaginar el futur* (filo.segirones.cat/jornada). Se celebrarà presencialment el 12 de desembre i ja des de fa setmanes en l'àmbit digital.

PENSEN VOSTÈS QUE ANEM CAP a millor o cap a pitjor? Diuen que només els joves són partidaris de les utopies? Només qui té esperança té vida? L'uruguaià Enrique Galeano concloïa: "¿Per a què serveix la utopia? Serveix per a caminar."

JORDI SOLER

¿N'estem farts, de somnis quimèrics, o ens calen propostes apassionants per a cors magnànims?

ELS JOVES PREUNIVERSITARIS catalans estan ara llegint alguns textos de la utopia platònica per excel·lència, *La República* (s. IV aC). I aviat sabran què proposava Agustí d'Hipona a *La ciutat de Déu* (s. V) on es descriu també una ciutat ideal, arquetip de les utopies cristianes. L'influent poeta xinès Tao Yuanming o Al-Farabí, filòsof de Bagdad, i d'altres, també s'hi van atrevir, però va ser amb Thomas More que s'inaugurà el gènere utòpic modern. I successivament Andreae o Campanella, amb esquemes religiosos o màgics; Francis Bacon, amb propostes científiques i tecnocràtiques; i Cabet, Butler, Wells i tants d'altres. Alguns més romàntics, i altres immersos en els problemes socials, com Saint-Simon, Owen, Fourier, Marx, Proudhon o Bakunin, i sovint amb denúncies com les de Huxley, Nocizk, Lévy o Marcuse, el qual desemmascara la fe en el desenvolupament científic com una nova utopia quan, aparentment, ja semblaven acabades.

JOAN MANUEL DEL POZO, traductor de More, recorda que la utopia és més que un assaig; és un relat que expressa la complexitat de la vida comunitària en un espai i temps –que poden ser imaginaris– com a ideals per realitzar o també en previsió d'un infern. I resisteixen al desgast, experiència que no superen els "projectes practicables", ja que allò que intuïm com a "possible" sí que queda exhaurit.

LA PREGUNTA INICIAL –L' "¿ENCARA?"– segueix oberta: ¿n'estem farts, de somnis quimèrics, o ens calen propostes apassionants per a cors magnànims? N'hi ha de sociopolítiques, d'econòmiques, de religioses, d'ecologistes, de tecnocientífiques... ¿Té vostè la seva?

ÉS BEN CERT QUE LES POSSIBILITATS col·lectives per a un futur millor no són a cap pla de pensions tancat o dins algun ordinador dels *big data*: senzillament, sorgeixen en la història, i això ningú ho atura. Felicitem-nos per la festa, avui, de la filosofia.